

מאוצרות הפרשה

פרקו נזמי הזהב אשר באזני נשיכם (לב, ב)

איאתא בפרקי דר' אליעזר פמ"ה שהנשים לא רצו לפרוק נזמי הזהב למעשה העגל לכך זכו לשכרן שהן משמרות ראשי חדשים יותר מהאנשים. ומובא דין זה בכל ספרי הפוסקים בהלכות ראש חודש. והנה באבודרהם מביא מדרש שעל שם שנזדרזו הנשים לנדבת המשכן זכו לנ"ל. וקשה האם הטעם הוא עגל או משכן? וי"ל שעגל זה עדיין לא ראייה, כי אולי י"ל שהן לא רצו להביא נזמיהן כי הן חסו על ממונן וכרש"י כאן. אבל כשהתברר שבמשכן הן הזדרזו לתת א"כ הן לא חסות על ממונן, סימן שגם בעגל מה שהן לא הביאו זה בגלל שהן חסו על כבוד ה'.

וישלח מידו את הלוחות (לב, יט)

הכתיב של הפסוק הוא "מידו" לשון יחיד ואילו הקרי הוא "מידיו" לשון רבים, צריך להבין מה זה בא ללמדנו. ביאר הגאון רבי ישראל סלנטר זצ"ל: בתחילה חשב משה להשליך את הלוח הראשון בלבד, שהרי כשנכשלו בעבודה זרה לא פגעו במצוות שבין אדם לחבירו רק בבין אדם למקום בלבד וזה שייך ללוח הראשון בלבד ולא לשני שהוא בין אדם לחבירו, ושוב נמלך שכן לא תתכן שלימות בין אדם לחבירו בלי שיהיה שלם גם בין אדם למקום, לכן תחילה חשב להשתמש ביד אחת בלבד, אבל שוב השתמש בשני ידיו, להשליך על ידם את השני הלוחות. (לתתך עליון)

ויעמד משה בשער המחנה ויאמר מי לה' אלי (לב, כו)

סיפר הגה"צ ר' שמעון שוואב זצ"ל על דו שיח מעניין שניהל עמו מרן החפץ חיים, בשבת אחת שבא לחסות בצל הצדיק: שאלני הצדיק 'שמא כהן אתה?' – עניתי בשלילה. שוב שאל 'אולי אתה לוי?' ושוב עניתי בשלילה. חבל! – השיב החפץ חיים, משיח בדרך, ובית המקדש יבנה. התשוקה להכנס למקדש תהיה עצומה, ומכיון שאינך לא כהן ואפילו לא לוי, הרי אינך יכול להכנס לעבודה. אולי שמעת – המשיך – אני עצמי כן כהן, ומדוע אתה לא כהן? תמה. השבתי, משום שאבי אינו כהן. שב החפץ חיים ודחק בי, ומדוע אביך אינו כהן? הבנתי כי שוב אין טעם להשיב שגם אבי לא היה כהן, שאז היה שב ושואלני וחוזר חלילה, והרהרתי בלבי כי ודאי יש לו איזו הערה להשמיעני. או אז פנה אלי הצדיק ואמר, אני אומר לך מדוע! כי לפני שלשת אלפים שנה, שעשה שמה קרא בקול 'מי לה' אלי', אבותיך לא היו בין אלו שנענו לו ובאו. לא כן אבותי ושאר בני שבט לוי אשר נזדרזו להתאסף סביבו, ומשום כך נבחרו לעבודת המקדש. מעתה ואילך, קח לך זאת ככלל לחיים, 'כאשר נשמעת באזניך הקריאה 'מי לה' אלי' חלץ חושים ורוץ, אל תתמהמה!' (מפי החפץ חיים)

ויאמר אנא חטא העם הזה חטאה גדלה (לב, לא)

קשה, כדי לבקש שה' ימחול, צריך ח"ו להגדיל החטא? מתרץ המדרש (שמו"ר מז, ט) שאמרו תז"ל שכשעלה משה למרום לבקש שה' ימחל על חטא העגל, מצא סביב ביד של מעלה כיתות כיתות של מקטרגים, ולא היה יכול להכנס, מה עשה, אמר 'אנא חטא העם הזה חטאה גדולה', וכששמעו זאת המקטרגים, חשבו שבא לקטרג, ולכן הניחוהו ליכנס, וכשכבר נכנס, התפלל לה' שימחל להם, וזהו ההמשך 'ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת'.

כי תשא את בני ישראל לפקודיהם (ל, יב)

יש רמז נפלא במדרש תנחומא אות ט'. אמר הקב"ה למשה, אם בקשתם לעמוד על מנינם של ישראל, טול ראשי האותיות של השבטים, ותעמוד על מנינם. ואכן, מנין האותיות מורה על מנינם של ישראל. ר' של ראובן = מאתים אלף. ש' של שמעון = שלוש מאות אלף. י' של יהודה = עשרת אלפים. י' של יששכר = עשרת אלפים. ז' של זבולון = שבעת אלפים. ב' של בנימין = אלפים. ד' של דן = ארבעת אלפים. נ' של נפתלי חמישים אלף. ג' של גד = שלושת אלפים. א' של אשר = אלף. י' של יוסף = עשרת אלפים. כשבני ישראל יצאו ממצרים, היה מניינם שש מאות אלף, אך מספר ראשי תיבות של השבטים אינו מגיע אלא לחמש מאות תשעים ושבע אלף, שהרי בחטא העגל נהרגו שלושת אלפי איש. (מדשן ביתן)

ונתנו איש כפר נפשו (ל, יב)

בספר 'תפוחי חיים' מפרש פסוק זה בדרך צחות. הגמ' במסכת חולין (דף קט.) אומרת, שכל מה שאסר לנו הקב"ה, התיר לנו כנגדו. אסר לנו חזיר, התיר לנו דג שיבוטא, אסר לנו דם, התיר לנו כבד וכו'. שאל ה"בעל שם טוב" אסור לנו כפירה, ומה התיר לנו? ותירץ, שכאשר בא אליך יהודי לבקש עזרה, אל תאמר לו ה' יעזור, אלא אתה תעזור. וזה רמוז בפסוק שלפנינו 'ונתנו איש כופר נפשו', בשעה שצריך לתת, תעשה את עצמך ל"כופר" לשעה קלה ותתמוך בפועל, לא רק ב"ה' יעזור'.

והוסיף עוד, שישנם אנשים שכשמבקשים מהם צדקה, הם מתחמקים בכל מיני תירוצים, והם נותנים רק בשעת צרה. וזה פירש הפסוק 'ולא יהיה בהם נגף בפקוד אותם', שלא יתנו רק בשעה שיש נגף. (שם)

לכפר על נפשתיכם (ל, טו) בירושלמי שקלים (פ"ב ה"ג)

כתוב, לפי שחטאו בעגל במחצית היום, יתנו מחצית השקל. שואל הגר"ח קניבסקי, למה דוקא מחצית השקל ולא מטבע אחר? ומתרץ בספרו 'טעמא דקרא', משום שנאמר 'ויתפרקו כל העם את נזמי הזהב אשר באזניהם', ומשקל נזם מצאנו שכתוב בפרשת חיי שרה 'נזם זהב בקע משקלו', ובקע הוא מחצית השקל כמו שכתוב 'בקע לגלגלת מחצית השקל', נמצא, שכל אחד נתן לעגל מחצית השקל, ולכן הוצרכו כפרה דווקא במחצית השקל. (שם)

כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ (יא, יז)

וקשה מאוד מדוע כאן כתוב רק שמים וארץ, ואילו בפרשת יתרו כתוב כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ את הים ואת כל אשר בס. למה כאן התעלם מהים? וי"ל דאיאתא בירושלמי בע"ז שאלכסנדר מוקדון לקח נשר טיפס עליו ועף יחד אתו לשמים עד שראה כל העולם ככדור ומשם צייר שהוא עצמו מחזיק בכף ידו את כל העולם חוץ מהים, ואומרים המפרשים על הירושלמי שאת הים הוא לא צייר כי גם הגויים מודים שאת הים הקב"ה עשה. והנה כאן ברש"י פסוק י"ג את שבתותי תשמרו כי אות היא ביני וביניכם לדעת כי אני ה', כותב רש"י שהכוונה היא שהאומות ידעו כי אני ה'. וכיון שכאן זה הולך על ידיעת האומות הרי הם כבר יודעים שהקב"ה עשה את הים, אז מה שצריך ליידע אותם זה רק שה' עשה גם את השמים והארץ.

כל מה שהקב"ה עושה הכל לטובה

מסופר על החתם סופר, כשהיה בחור הוא לעיר פרשבורג כדי ללמוד שם, ארוחותיו ניתנו לו ע"י עשיר אחד מתושבי העיר. באותו זמן התאכסנו חיילים צרפתיים בבתי יושבי העיר וגם אצל העשיר ההוא התאכסנו כמה מהם. בין החיילים היה אחד שהתקרב מאוד אל הבחור משה סופר וביקש ממנו שילמדהו כמה דברים נחוצים, ותמורת זאת הוא ינקה את בגדיו וישרת אותו בשאר דברים. הבחור משה סופר לא יכל לסרב, והסכים מיד. כעבור למעלה משלושים שנה כאשר החתם סופר כבר היה רב בעיר פרשבורג, העלילו על החתם סופר שהוא מרגל והביאו אותו לפני משפט צבאי. כשנכנס החתם סופר לחדר השופטים הכירו מיד ראש השופטים וקרא לו להיכנס לחדר מיוחד, שם גילה לו שהוא החייל שגר איתו בבית העשיר בעיר פרשבורג, ושמו זה עם זה ומיד הבטיחו שלא יתן לו שום עונש כיון שהוא יודע שהעלילו עליו עלילת שקר, ופטר אותו מיד מן המשפט ללא דין ודברים כלל. בעקבות מאורע זה אמר החתם סופר את הפירוש הנפלא על הפסוק "וראית את אחורי לפני לא יראו", אומר החת"ס שכוונת הפסוק הוא כך: פעמים רבות אנו רואים בעולם דברים שונים שנעשים מבלי שיש לנו יכולת להבינם למה כך ולמה כך, אבל לאחר שנים ארוכות לפתע מתברר לנו איזה פזל יפה הקב"ה חיבר לנו בצורה הזאת והזאת, איזו ישועה עצומה צמחה מדבר פלוני... האדם צריך לחיות בידיעה שהקב"ה טוב ומטיב וגם כשהוא עושה משהו שבתחילה נדמה לנו שהוא מאוד לא טוב, בכ"א הוא צריך להאמין באמונה שלימה שזה הדבר הכי טוב ואח"כ תגיע הישועה שהוא חפץ בה. הדרשנים נוהגים להביא על כך סיפור: פעם אברך ירושלמי נקלע לחובות והוא נאלץ לכתת רגלים ולהסתובב בין נדיבי עם בארצות נכר. באחד הימים הוא נכנס לביתו של גביר גדול וביקש את תרומתו, הלה החל לצעוק עליו צעקות רמות והפליא בו טיעונים קשים על הפריזיטיות שלו שאינו עושה כלום רק רק פושט יד וכו' כנהוג. בכל אותו הזמן האברך שמע הכל בשיוון נפש מבלי להוציא הגה מפיו. לאחר כמה דקות של צעקות הוציא העשיר אלף דולר והביא לו. לפני יציאתו מהבית שאל אותו העשיר איני מבין אותך אבקש שתסביר לי משהו. אני עומד וצועק עליך ואתה נשאר אדיש, מה הפשט בזה? ענה לו האברך אני אגיד לך את האמת, לפני שעליתי אליך, אמר לי הדרייבר שמנהגך לצעוק ואח"כ לתת סכום יפה. וע"ד זה הגעתי אליך, הבנתי שהצעקות הן היכי תימצי לקבל את התרומה, חיכיתי שתגמור, כדי שאוכל לקחת את הכסף וללכת. זו נקודת האמונה, כשאדם קבוע בליבו שהכל מתוכנן ונעשה בגזירת עליון, הקשיים לא מעיקים עליו! האמונה נוטעת אצלו את ההכרה שזהו חלק מהתהליך שהוא אמור לעבור, והכל לטובתו. הידיעה הזאת מחזקת אותו ונוסכת בו תקווה לעבור את הקשיים בצורה קלה יותר.

עוד סיפר רבי שלמה לוינשטיין שסיפר שבמשך תקופה ארוכה המתינו ילדיו לטיול שיערך להם באחד מימי החופש. יום לפני היום המיוחל הם הכינו את המזוודות, קנו להם ממתקים והלכו לישון מוקדם. למחרת הם קמו מוקדם בבוקר התפללו נץ ובאו לצאת לדרך. ואז קיבלו הודעה מאביהם שבסוף לא נוסעים. הם התחילו להשתולל, אך האבא בשלו, הם בכו ודמעו, אך האבא הסביר שזה לא אפשרי, בקיצור בבוקר האבא קיבל תשובה חיובית על סגירת ווארט לבתו הבכורה באותו היום בצהרים, אך הוא לא היה יכול לומר לילדים דבר זה כי זה לא היה סגור. בצהרים הילדים הבינו כמה צדק האב ואכזבתם הפכה לשמחה. אותו דבר אנחנו מבקשים מהקב"ה תן עכשיו כסף דחוף, לא איכפת לי... אך הקב"ה יודע מה הכי טוב לנו.

פינת ההלכה

הפרשת חלה משוקלד

שאלה: אשתי אפתה כמות גדולה של אזני המן על מנת לחלקם במשלוחי מנות, ולאחר שחילקה את המשלוחי מנות שאלתי אותה אם הפרישה חלה, ואז שמה לב שבאמת היתה בבצק כמות גדולה שיש בה שיעור חלה והיא לא הפרישה, כיון שבדרך כלל כשאופה עוגות אין בזה שיעור חלה. והבעיה היא שכל האזני המן כבר נמסרו למשלוחי מנות. ביקשתי ממנה את הנייר אפייה מהמגש שבו נאפו החלות, אולי נדבקה בו חתיכה שנוכל לעשות אותה חלה על הכל, ואני רואה שלא נשארה חתיכת בצק, אלא רק מעט מהשוקלד של המילוי נדבק בנייר. וכאן נשאלת השאלה, האם מועיל להפריש חלה משוקלד?

תשובה: מבואר בפוסקים שאדם שנתן מאכל טבל לחברו ויש חשש שיכשל באכילת טבל, מותר לו להפריש משלו אף שאינו מן המוקף, כדי שלא יכשל חברו על ידו באכילת טבל שזה איסור חמור, כמבואר בערוכין (לב). וכאן השאלה נשאלת אם שייך הפרשת חלה משוקלד. הנה ה"ט"ז יו"ד שכ"ד דן בפשטידא במילוי בשר אם אפשר להפריש ממנה חלה, וכתב שאין להפריש מהפשטידא הואיל ונכנס בה טעם בשר, רק יפריש מבצק אחר על הפשטידא. והדגול מרבכה ועוד אחרונים נחלקו על ה"ט"ז ופסקו שאפשר להפריש מהפשטידא, ויפריש גם על הטעם שנבלע בבשר.

ומצאנו לחזון איש (דמאי סי' י"ג סק"ה במוסגר) שכתב לחדש, שלכאורה כיום שאין שיעור מעכב בחלה, יכול גם להפריש מן הבשר, כיון שנבלע בו טעם מהבצק וקי"ל שטעם נחשב כעיקר לאסור מן התורה, יוצא שבתוך הבשר יש קצת בצק בחיוב חלה. ולפי דבריו נראה דגם בנדון השאלה יוכל להפריש מהשוקלד שנאפה עם האזני המן וקבל טעם ממנו.

וראיתי מי שהוכיח מהפמ"ג (סי' צ"ב סק"ה) שלא מועיל בזה הפרשת חלה, שדן בבצק החייב בחלה שהכניסו חתיכה ממנו לטשולנט, והבצק נאכל וא"א יותר להפריש, ודן אם בטל ברוב ע"ש. הרי שלא התיר להפריש מן הבשר שבסיר. אך בנדון הפמ"ג מדובר שהיה בבשר וירקות ששים כנגד הבצק כמבואר בדבריו, לכן יוצא שאין שיעור נתינת טעם ובודאי שלא מועיל בזה הפרשה, אבל אם היה פחות מששים יתכן שמועיל, וכהחזו"א. אכן הלבושי שרד יו"ד סי' שכ"ד כתב בפשיטות שבשר אינו נעשה חלה ע"ש.

(הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה יצאת שמחה - מודיעין עלית)

חידה שבועית

מה הופק לזהות רבוב יותר פזמן פלה אייפף?

שם הווכה: יואל נאה נ"י

תשובה לחידה פר"ש: קצות החושן. ארבע טורים. משבצות זהב. אורים ותומים. לשם שבו ואחלמה. תשובה לחידה השבועית: תרשיש. חור.

מזל טוב

מרכז העיר: משפחת שרו להולדת הבן
מרכז העיר: משפחת אמריאל - אהרן להולדת הבן הנכד
בני הדב: משפחת שמואל כהן לאירוסי הבת
 משפחת קובינף להולדת הנכד
 משפחת הרשלר לנשואי הבן
 משפחת יונתן לוי להולדת הבן
 משפחות בן דב- בא גר לנשואי הבן הנכד

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com